

ר' מנדל פינקלשטיין

או כפי שהיה מוכר בפי הבריות "מנדל ליטוואק". אברך, תלמיד חכם מלא התלהבות חסידית (חתנו של משה קמיונר). היה הרוח החיה שבכל הפעולות הציבוריות של היהדות החרדית בוילון בכלל, ושל הפעולות האירגוניות של אגודת ישראל בפרט. הוא היה הפעיל והמפעיל. מסירותו לענין "אגודת ישראל" לא ידעה גבול. דירתו שימשה שנים רבות כבית ועד ומוזכירות של האירגון. כל תפקיד ושליחות שהוטלו עליו ביצע בנאמנות ובקנאות.

נפטר בשנת תרפ"ג. מכל משפחתו שרדו מרדכי פינקל-שטיין ואחותו.

ר' אברהם-מרדכי רוגובי

יליד לודו, חתנו של ר' וואווע מנדלביץ. תלמיד חכם צעיר ודינמי. חניך "תורת חסד" בלודו. הגיע לוילון בשלהי תרע"ו. את כל מרצו הלוהט וכשרונו המבורך השקיע בפעילות אגודאית. חסיד סטריקוב, העדיף להתפלל בשיטתו של חסידי אלכסנדר, אך הם לא ראו בעין אוהדת את פעילותו באגודת ישראל, ועל רקע זה ספג לא פעם עלבונות.

נזכר אני במקרה משעשע: בראשית שנות העשרים בא לוילון הרב דוד-צבי זילברשטיין (כיום חבר הרבנות הראשית בתל-אביב) כדי לשאת נאום על דרכה של "אגודת ישראל". כמובן שהוא התאכסן אצל ידידו אברהם-מרדכי רוגובי (חבר לספסל הלימודים ב"תורת חסד" בלודו). חסידי אלכסנדר החליטו בכל מחיר למנוע מהרב זילברשטיין את נאומו. איך עושים זאת? פשוט הזמינו את עצמם ל"קידוש" של אברהם-מרדכי — לכבוד האורח כמובן — והתחילו לשוחח בדברי תורה. אולם אצל חסידי אלכסנדר נהוג ומקובל לשוחח על דברי תורה לא על "גרון יבש", ובכן התחילו ללגום מן האדום-האדום. היה זה בבחינת "יעלו הרים ירדו בקעות". לא היה קץ לדברי תורה וגבול לשתייה. הסוף היה שכל החבריה, אשר אף אחד מהם לא היה בבחינת "קטלא קניא" בחוכמת השתייה, יצאו מתנוודים במקצת על רגליהם, פרט לאורח המרצה — אותו התכוונו להשקות. ואכן הרב זילברשטיין נאם באותה שבת נאום חוצב להבות אש על רעיון "אגודת ישראל" כפי שלא נאם מעולם.

בשנת תרפ"ד עזב אברהם מרדכי רוגובי את וילון. בשנים האחרונות שימש עורך ראשי של ביטאון האגודה בפולין "דאס אידישע טאגעבלאט". הוא ומשפחתו ניספו בגיטו ורשה.

ר' משה קמיונר (משה זעם רב"ס)

ר' משה היה גאון ולמדן מופלג. בנו של הרב בוילון, הגאון רבי יוסף ב"ר יעקב הלוי (בעל "הפלאות נדירים").

זית" (פלפולים עה"ת והד"ת). גאוני הדור התפעלו מחריפותו וגמרו עליו את ההלל, כפי שהדבר בא לידי ביטוי ב"הסכמות" של הגאונים: האדמו"ר מסוקולוב, הגאון ר' מנחם זמבה ורבני וילון הגאונים הר"מ גרינברג והאדמו"ר מפילץ. בשנים האחרונות לפני המלחמה שימש ר' אברהם-נפתלי כר"מ בשיבת לובביץ "תומכי תמימים" בורשה, ישיבת סוקולוב ולבסוף ב"מתיבתא".

ר' אברהם בסר

יליד צ'נסטוחוב, הגיע לוילון בשנת 1914, חתנו של ר' משה'לה גליקסמן, אברך חסידי ותלמיד חכם, נמרץ וכשרוני. הרבה מוסדות ופעולות ברוכות שהוקמו בוילון יש לזקוף לזכותו וליוזמתו, ובמיוחד את "יסודות התורה" (הראשון בפולין) הבנק שהוקם ונהל על ידו. הוא יצג את אגודת ישראל בקהילה ובעיירה ועמד מאחורי כל פעולה ציבורית. היה איש עממי ונוח לבריות. הוא וכל משפחתו ניספו בגיטו צ'נסטוחוב.

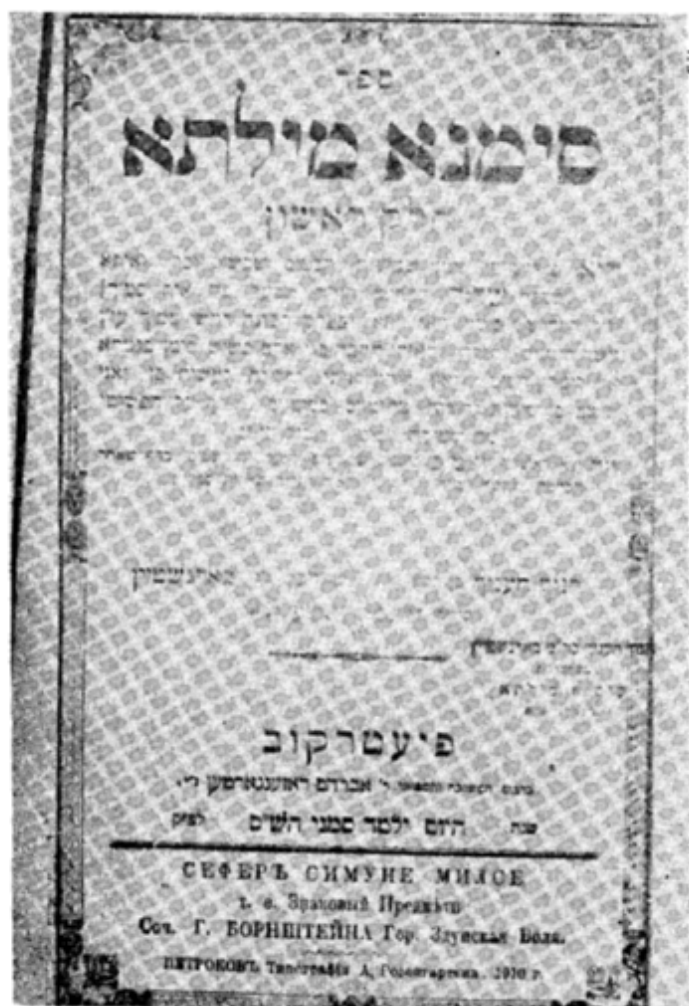
ר' ברל רייכמן

שמו של ר' ברל רייכמן קשור קשר הדוק עם מוסד "הכנסת אורחים". מוסד זה הוקם והתקיים אך ורק הודות לו ולמרצו הבלתי נלאה. מבלי כל עזרה מבחוץ ובלי כל מגננון של פקידים הקים ר' ברל את "הכנסת אורחים".

מתוך נסיונו האישי ראה ר' ברל את מצוקת האורחים המזדמנים לוילון, הדבר נגע ללבו הרחום, והוא החליט להקים מוסד, בו יוכל כל יהודי המזדמן לעירנו להתארח. לא בגדולות התהלך ר' ברל, במו ידיו אסף וצירף פרוטה לפרוטה עד שהצטבר סכום שהספיק לו לצקת את היסודות לבנין. אחר אתנחתא קצרה שוב המשיך להסתובב על פתחי אנשי וילון, לאסוף ולבנות, עד שזכה לראות את הבנין עומד על תילו, מצויד ומרוהט כיאה למוסד מכובד. וכשחנך את המוסד לא היה גבול לשמחתו: הוא בא על סיפוקו.

החזקת המוסד כוסתה בעיקר על ידי תשלום של 15 פרוטות אשר רבים מתושבי וילון נידבו. הגובה היה כמובן ר' ברל — בהתנדבות. גם תקנון התקין ר' ברל רייכמן לפיו: (1) אסור לאורח לשהות בו יותר משלושה לילות, (2) האורח חייב להפקיד דרכונו בידי הנהלת המוסד, (3) האורח חייב להתרחץ וללבוש בגד לילה אותו קיבל מהמוסד (מטעמי היגיינה), (4) עם עזבו את המוסד קיבל האורח תרומה ("אפפארטיג-געלט").

כל זאת עשה איש אחד ויחיד בכוחות עצמו — ר' ברל רייכמן.

גולד כנראה בשנת תר"ה, כשאביו כיהן כרב בעירת ולוטופוליה (ע"י צ'נסטוחוב). בצעירותו נמנה על תלמידיו של הגאון בעל ה"חידושי הרי"ם" בורשה (על חבריו ללימודיו אצל הגאון הג"ל נמנה ר' שמחה אוברבוים מלודז').

אחרי פטירת אביו רצו תושבי וילון למנותו כרב העיר, אולם הוא סירב לקבל את התפקיד והעדיף להישאר כל ימיו סוחר. למרות עסקיו ישב על התורה ועל העבודה, האציל מחמתו להאדרת העיר.

כשנפטר אמרו אנשים בצער כי חלק מההיסטוריה היהודית של וילון נסתלק.

ר' העניך וואליער (בורשטיין)

שמו האמיתי היה ר' חנוך בורנשטיין, אך מוצאו היה מזדונסקה-חולה ולכן כינתו ר' "העניך וואליער". דרשן גדול, דרשותיו ריתקו ממש את שומעיהן, כששמעת אותו שכחת עולם ומלואו, כל כך גדול היה כוחו בדרוש. גם על הנשים היו חביבות דרשותיו ומבוקשות, כך למשל הופיע בקביעות אצל "בנות אגודת ישראל" (אמנם מאחורי וילון — לפי דרישתו — דבר שעורר גיחוך אצל בני התשחורת).

גדולתו בתורה ניכרת גם מתוך הספר שהוציא לאור בשם "סימנא מילתא" — פירוש על סימני שמועה בש"ס. מתוך הספר נראה שר' חנוך היה גם גדול בחוכמת הקבלה.

